

KWIKZILVER OP URK?

Vóór eenige dagen ontving ik een bezoek van den heer Jhr. Mr. D. F. VAN ALPHEN, die mij een fleschje overhandigde, waarin metallisch kwikzilver was bevat, dat door hem tijdens een kort verblijf op Urk ontvangen was van den heer K. KOFFEMAN, hulponderwijzer aldaar.

Daarbij was de volgende verklaring gevoegd:

“Ik ondergeteekende verklaar bij deze, dat de inhoud van een fleschje t. w. eenige *kwikzilverdeelen*, in het bezit van Jhr. Mr. D. F. VAN ALPHEN, wonende te 's Gravenhage, door mij gevonden is in de afhelling bij den *Vuurtoren* op het eiland *Urk*, nadat twee kinderen toevallig een paar korrels van dit kwikzilver -- zonder natuurlijk te weten wat het was -- op de genoemde hoogte al spelende gevonden hadden.”

Urk, 14 Juli 1874.

K. KOFFEMAN.

Bij onderzoek bleek mij dat de inhoud van het fleschje werkelijk uit metallisch kwikzilver bestond, dat echter door andere metalen zeer verontreinigd was, zoodat er eene dikke graauw-zwarte oxydlaag op lag. Het gewicht bedraagt ongeveer 44 grammen.

De zonderlingheid dezer vondst van een metaal, dat in den gedegen staat slechts hier en daar in oude zandsteen- en schieferrotsen wordt aangetroffen, op een eilandje gelijk *Urk*, waarvan het hoog gelegen gedeelte niet anders dan een diluviale leemheuvel is, deed mij een meer omstandig bericht daaromtrent verlangen. De heer KOFFEMAN heeft welwillend aan dit verlangen voldaan, door beantwoording van eenige door mij tot hem gerichte vragen. Ik laat het grootste gedeelte van zijnen brief d. d. 4 Augustus hieronder onveranderd volgen.

“Ter beantwoording der door U gestelde vragen diene dat de kwikzilverdeelen door mij zijn gevonden in de eerste helft der maand Juli 1874 (de juiste datum herinner ik mij niet meer) beneden de steile hoogte tusschen den vuurtoren en de H. v. Kerk, op $\frac{3}{4}$ afstands van deze en $\frac{1}{4}$ van den vuurtoren, op zeer geringe diepte, daar het eerst door aldaar spelende kinderen was gevonden boven op den grond liggende, welke het niet kenden en het daarom aan mij lieten zien,

waarop ik mij persoonlijk ging overtuigen in de verwachting aldaar een kwikader te zullen ontdekken; de hardheid van den grond, welke door de buitengewone droogte en brandende hitte niet los te krijgen was, was oorzaak dat door mij slechts één decimeter diep is gegraven, daar ik ook niet anders bij mij had, dan een gewoon mes, een eierlepelje en een kommetje. Later is door mij de poging nog eens herhaald met een spade bij mij; ook toen ontdekte ik weer korrels ter grootte van een groene erwt, doch wanneer ik de spade oplichtte vloeide 't achter deze langs en verdween in worm- of torregaten, waarom ik het voor mij al te vermoeiende werk, in de brandende hitte, heb gestaakt en het verder niet heb onderzocht. Mijne overtuiging is echter, dat het niet diep in den bodem zit, doch moet het antwoord op uwe laatste vraag schuldig blijven. Wel heb ik mijzelf afgevraagd: "Hoe komt hier kwikzilver in den grond? zou het ook in den grond aanwezig zijn en door de buitengewone hitte naar boven zijn gekomen, evenals dit in de buis bij een barometer plaats heeft?" Hoe het zij, ik kan mijzelf daarop geen voldoende antwoord geven..... Hoe het verschijnsel is op te lossen, dat op een bepaalde plek kwikzilver aanwezig kan zijn, is mij onbekend en blijft mij een raadsel, dewijl telkens wanneer er een put wordt gegraven, de grond door mij is en wordt onderzocht of er ook iets bizonders in is te vinden, doch nooit heb ik kwikzilver kunnen ontdekken.....

K. KOFFEMAN.

Gelijk men ziet verspreidt deze brief weinig licht over de zaak. Een ding is echter duidelijk: dat namelijk het kwikzilver alleen aan of nabij de oppervlakte des bodems is gevonden. Dat de gissing des schrijvers, alsof het metaal uit de diepte naar boven zoude zijn gekomen, geheel ongegrond is, zal wel niet behoeven te worden aangetoond.

Het waarschijnlijkst is derhalve dat door den een of ander aldaar kwikzilver door eene toevallige omstandigheid gestort is.

Mogelijk komt dit schrijven onder de oogen van dezen of genen bezoeker van Urk, die het raadsel kan oplossen. Zoo ja, dan houd ik mij voor de mededeeling aanbevolen.

HARTING.